

Rekrutteringsplan

- Kvalitet på socialområdet

Kvaliteten på socialområdet er under pres, og uden flere socialpædagoger risikerer vi at svigte nogle af de mest udsatte borgere i vores samfund. Socialområdet står med store og langvarige rekrutteringsudfordringer. Konsekvensen er klar: Udsatte børn, unge og voksne samt borgere med svære handicap og psykiske lidelser risikerer ikke at få den støtte, de har behov for. Hvis vi vil sikre livskvalitet og livsmuligheder for disse borgere, kræver det en målrettet og ambitiøs rekrutteringsplan for at sikre flere socialpædagoger.

Socialpædagogisk faglighed gør en dokumenterbar forskel for udsatte børn, unge og voksne samt mennesker med komplekse handicaps og psykiske lidelser. Rambøll har bl.a. dokumenteret, at anbragte børn og unge på anbringelseshjem med en højere andel socialpædagoger klarer sig bedre i skolen, har lavere fravær og større sandsynlighed for at gennemføre en uddannelse. Og tilsvarende gælder det for voksne borgere på botilbud med en højere andel socialpædagoger, at de trives bedre, begår mindre kriminalitet, sjældnere bliver indlagt eller genindlagt i psykiatrien, oftere er i beskæftigelse og har mindre behov for sundhedsydelser. Med andre ord: Faglighed betaler sig – både menneskeligt og samfundsøkonomisk.

Alligevel går udviklingen den gale vej. Andelen af socialpædagoger på socialpædagogiske tilbud er gennem en årrække faldet markant. I dag har kun fire ud af ti medarbejdere på socialpædagogiske tilbud en relevant uddannelse, og mere end hver tredje medarbejder er ufaglært. På mange tilbud er det i praksis mere sandsynligt at møde en medarbejder uden de nødvendige forudsætninger end en med den rette socialpædagogiske faglighed. Det er

dybt bekymrende. Ikke mindst fordi vi samtidig står med en udvikling, hvor flere borgere har brug for socialpædagogisk støtte, og hvor borgernes udfordringerne bliver stadig mere komplekse. Hvis udviklingen fortsætter, vil manglen på kvalificeret arbejdskraft vokse markant – og ifølge prognoser vil der mangle omkring 2.800 socialpædagoger i 2035 blot for at fastholde niveauet fra 2021¹.

Konsekvenserne mærkes allerede. Når fagligheden falder, falder kvaliteten. Borgerne får ikke den rette støtte, deres livsmuligheder forringes, og deres livskvalitet falder. Samtidig stiger personaleomsætningen og sygefraværet blandt medarbejderne, ligesom der er en større risiko for vold og trusler mod medarbejderne på socialpædagogiske tilbud med lavere faglighed – et alvorligt problem, som i forvejen er en af de hyppigste årsager til arbejdsskader på området.

¹ De tre undersøgelser fra Rambøll kan findes på:
[Tre undersøgelser fra Rambøll om betydningen af uddannede socialpædagoger](#)

Kvalitets- og rekrutteringsudfordringerne løser ikke sig selv – det kræver politisk fokus og prioritering. Socialområdet har brug for en rekrutteringsplan. En målrettet og ambitiøs plan, der både stopper den negative udvikling og sætter en ny retning, hvor andelen af uddannede socialpædagoger igen øges. Det er også i tråd med den politiske ambition i rammeaftalen for handicapområdet fra 2024, hvor det slås fast, at socialpædagoger skal være den bærende faggruppe på området. Der findes ikke ét enkelt greb, der kan løse udfordringerne. En rekrutteringsplan skal derfor indeholde en række konkrete og virksomme løsninger, der skridt for skridt kan få vendt udviklingen.

Vi står ved en skillevej: Enten accepterer vi en fortsat udhuling af kvaliteten – med alvorlige konsekvenser for nogle af samfundets mest sårbare mennesker. Eller også handler vi nu og investerer i kvalitet og faglighed. En rekrutteringsplan er ikke bare nødvendig – den er afgørende.

Socialpædagogerne foreslår på den baggrund en række tiltag, som uddybes på de næste sider.

Socialpædagogerne repræsenterer den største faggruppe på socialområdet, herunder bl.a. handicapområdet, socialpsykiatrien, anbringelsesområdet og udsatteområdet.

Vores medlemmer arbejder med mennesker med handicap og psykiske lidelser samt udsatte børn, unge og voksne, hvor de støtter den enkelte til liv med udvikling, livsmuligheder og livskvalitet.

Socialpædagoger arbejder på botilbud, børne- og ungehjem, forsorgshjem og krisecentre, i beskæftigelses- og aktivitetstilbud, som plejefamilier, med bostøtte og familiebehandling i borgernes egne hjem, mv.

● Gør uddannelsen til socialpædagog mere attraktiv

Den vigtigste vej til flere socialpædagoger er både nu og i fremtiden pædagoguddannelsen.

Den nye uddannelse til socialpædagog skal sikre kvaliteten og attraktiviteten af uddannelsen, så flere søger ind på og gennemfører uddannelsen – og ikke mindst bliver på området efter endt uddannelse.

Et vigtigt element i den nye uddannelse er de nye 4-6 udbudssteder, der kun skal have den socialpædagogiske specialisering på uddannelsen. De nye udbudssteder skal være faglige kraftcentre, der styrker den socialpædagogiske faglighed og samtidig tiltrække flere studerende til uddannelsen til socialpædagog, så den samlede volumen stiger.

Socialpædagogerne foreslår derfor:

- At den nye uddannelse til socialpædagog følges helt til dørs, og at der oprettes 6 selvstændige socialpædagogiske udbudssteder på strategisk rigtige steder i landet, der kan bidrage til kraftigt at øge uddannelsens attraktivitet og tiltrækker flere og nye typer studerende..

● Stil krav til fagligheden på sociale tilbud

I rammeaftalen om en langsigtet og bæredygtig udvikling af handicapområdet er det aftalt, at der skal indføres et uddannelseskrav på sikrede tilbud. Det er der i den grad behov for. Der er i dag blot 36 procent socialpædagoger på de otte sikrede institutioner for børn og unge samt Kofoedsminde, der rummer voksne med udviklingshandicap anbragt ved dom. Samtidig har hele 54 procent af de ansatte slet ingen relevant uddannelse.

Men det er ikke kun de sikrede institutioner, der har brug for krav til fagligheden. Alt for mange tilbud har alt for få socialpædagoger – og for mange ufaglærte. Et niveau på 60 procent socialpædagoger er en ambitiøs, men realistisk målsætning, som alle tilbud bør kunne nå inden for en overskuelig tidshorisont. Nogle vil have lang vej – andre kortere. Fælles for tilbuddene er, at de skal kunne anvise vejen dertil.

Socialpædagogerne foreslår derfor:

- At regeringen snarest muligt genoptager arbejdet med et uddannelseskrav på de sikrede institutioner.
- At alle tilbud, hvor mindre end 60 procent af de ansatte er socialpædagoger, suppleret af andre relevante fagligheder oveni, fremover skal udarbejde en redegørelse til socialtilsynet for, hvordan de vil arbejde med at løfte andelen af uddannede på tilbuddet over de kommende år. Tilsynet skal følge op på, om initiativerne iværksættes, som det fremgår af planen.

● Lav lokale måltal og strategier for at løfte uddannelsesniveaue

Det er ikke alene et nationalt anliggende at løfte uddannelsesniveaue. Vi ved, at borgere på tilbud med en lavere andel socialpædagoger trives og klarer sig ringere end på tilbud med en højere andel. Det kan også ses i den lokale økonomi, når der er flere borgere i beskæftigelse og færre indlæggelser. Alle kommuner, regioner og større private og selvejende arbejdsgivere bør derfor have egne måltal for andelen af socialpædagoger. Det bør gælde både på kommunens egne tilbud og de tilbud, kommunen visiterer til.

Måltallene skal understøttes af konkrete strategier for, hvordan andelen af socialpædagoger kan løftes til det ønskede niveau.

Socialpædagogerne foreslår derfor:

- At alle kommuner og større private og selvejende arbejdsgivere fastsætter konkrete måltal for andelen af uddannede socialpædagoger på de socialpædagogiske tilbud.
- At alle kommuner laver en konkret og målbar strategi for at nå deres måltal.

● Uddan ufaglærte til socialpædagoger via merit finansieret af store puljer

[Arbejderbevægelsens Erhvervsråd](#) har vist, at der er hele 3.100 ufaglærte på det specialiserede socialområde, der lever op til alle krav for at tage en uddannelse til socialpædagog med merit, og at yderligere 4.400 med varierende grad af forberedende kurser vil leve op til kravet. Det er medarbejdere, der allerede har valgt området til og derfor også kan forventes at blive på området efter endt uddannelse.

Ifm. tiårsplanen for psykiatrien er der aftalt en pulje på 171 mio. kr. årligt (når fuldt indfaset) til et bredt uddannelses- og kompetenceløft i socialpsykiatrien. En stor del af denne pulje bør bruges til at uddanne de mange ufaglærte med værdifuld praksiserfaring, der arbejder på de socialpsykiatriske tilbud til socialpædagoger gennem merituddannelse til socialpædagog.

Puljen bør suppleres af puljer til de øvrige områder på det specialiserede socialområde, så også ufaglærte på handicapområdet og området for anbragte børn og unge mv., kan tage en merituddannelse til socialpædagog.

Det er vigtigt, at midlerne både kan dække deltagergebyr og omkostninger til at opretholde løn under uddannelsen. Da mange af de ufaglærte er over 30 år og har familie, boligudgifter mv., er der behov for at sikre et forsørgelsesgrundlag for dem, mens de studerer.

Socialpædagogerne foreslår derfor:

- At midlerne til et uddannelses- og kompetenceløft fra psykiatriplanen i videst muligt omfang bruges til uddannelse af ufaglærte til socialpædagog via merit.
- At der afsættes penge til en stor pulje, der over fx 5 eller 8 år skal bruges til at uddanne ufaglærte til socialpædagoger og dermed løfte andelen af uddannede på tilbuddene.
- At der tilvejebringes mulighed for ordninger, hvor der udbetales løn eller på anden måde sikres et forsørgelsesgrundlag for de studerende på merituddannelsen til socialpædagog.

● Fjern deltagergebyr på merituddannelse og reformér SVU

Ifm. "Aftale om reform af professionsbachelor- og erhvervsakademiuddannelserne i Danmark" er det aftalt, at der fra 2030 skal tilbydes merituddannelser på deltid uden deltagerbetaling. Det er et rigtig godt initiativ, der kan være med til at give mulighed for, at flere tager en uddannelse til socialpædagog via merit.

Med udsigten til, at det om få år vil blive gratis at tage en merituddannelse, er der dog en overhængende risiko for, at der vil opstå et vakuum, hvor de, der ellers ville tage en merituddannelse til socialpædagog, venter til 2030, hvor uddannelsen bliver gratis.

Deltidsuddannelser er allerede i dag udbredte og giver god mulighed for, at de studerende kan uddanne sig samtidig med, at de fastholder tilknytning til arbejdspladsen. Det er dog en stor udfordring, at de ordninger, der kan understøtte indtægten under voksenuddannelse, ikke gives til deltidsuddannelse og over tid er blevet så lave, at de ikke kan udgøre et egentligt forsørgelsesgrundlag for voksne mennesker med familie, hus mv.

Socialpædagogerne foreslår derfor:

- At der prioriteres midler til en fremrykning af afskaffelsen af deltagerbetaling på merituddannelsen til socialpædagog for at fastholde det nuværende niveau af meritstuderende.
- Statens Voksenuddannelsesstøtte (SVU) hæves fra de nuværende 60 pct. til 110 pct. af dagpengesatsen, hvilket vil udgøre godt 75 pct. af den gennemsnitlige indtægt for ufaglærte på det sociale område (beregnet for en fuldtidsansat på det kommunale område og uden pension).
- SVU udvides til også at dække merituddannelser, der tages på deltid, så medarbejderen under uddannelse kan bevare tilknytningen til arbejdspladsen under uddannelsen, uden konsekvenser for refusionen.
- Den maksimale periode, hvor der kan modtages SVU, hæves fra de nuværende 10 måneder, så der kan modtages SVU under hele uddannelsen.
- Indsatserne kan i første omgang målrettes udvalgte velfærdsprofessioner med mangel på arbejdskraft – herunder uddannelsen til socialpædagog.

● **Tonede merithold på alle professionshøjskoler – i samarbejde med kommuner og arbejdspladser**

Erfaringer fra lokale indsatser har vist, at det, når flere kommuner og/eller regioner og private og selvejende aktører går sammen med en professionshøjskole om et samarbejde, kan lade sig gøre at samle tilstrækkeligt mange ufaglærte på socialpædagogiske arbejdspladser til at danne samlede hold på merituddannelsen til socialpædagog med en toning til det socialpædagogiske område og en tilrettelæggelse, der i videst muligt omfang tager hensyn til tilbuddenes tjenesteplaner mv.

Kommunekontaktrådene (KKR) har en central rolle for at sikre de nødvendige socialpædagoger til at indfri kommunernes måltal og tilbuddenes efterspørgsel.

Ifm. den aftalte lånepulje til udvidelse af den kommunale botilbudskapacitet i Økonomiaftalen for 2027 er det centralt, at der oprettes de relevante pladser til et større område end den enkelte kommune. Her er det vigtigt, at kommunerne gennem KKR også tager et fælles ansvar for, at de nye arbejdspladser, der tilvejebringes med de nye botilbudspladser, kan besættes med dygtige socialpædagoger og i det omfang, det vurderes nødvendigt, andre faggrupper, uden at det medfører en øget mangel på uddannede på de omkringliggende tilbud.

Dimensioneringen af pædagoguddannelsen aftales i KKR. Derfor er det også helt centralt, at der i alle KKR er en fælles forståelse af, at der er behov for at uddanne flere socialpædagoger.

Socialpædagogerne foreslår derfor:

- At der på alle professionshøjskoler skal etableres socialpædagogisk tonede merithold, og at kommunerne og andre større arbejdsgivere i professionshøjskolens område forpligter sig til løbende at opfordre til og give mulighed for, at ufaglærte på deres socialpædagogiske arbejdspladser får mulighed for at deltage, så der løbende kan opstartes nye hold.
- At KKR i dimensioneringerne til pædagoguddannelsen forpligter sig til at løfte andelen af socialpædagoger på de socialpædagogiske tilbud.
- At KKR ifm. drøftelserne om at øge den kommunale botilbudskapacitet inddrager spørgsmålet om, hvordan det kan sikres, at der er kvalificerede uddannede socialpædagoger at ansætte på de nye botilbud, fx gennem fælles socialpædagogiske merithold i samarbejde med professionshøjskolerne.

● Flere socialpædagoger skal have lyst til at arbejde flere timer og blive længere på arbejdsmarkedet

35 procent af ordinært ansatte socialpædagoger på de to store døgnoverenskomster i kommuner og regioner er i dag ansat på deltid. I gennemsnit arbejder socialpædagoger 32,2 timer pr. uge. Blandt de deltidsansatte er den gennemsnitlige arbejdstid 30,7 timer. En målrettet indsats for at flere arbejder fuld tid – eller lidt flere timer – vil i sig selv kunne bidrage til, at der er flere socialpædagoger til stede på tilbuddene. Kunne man eksempelvis sikre, at alle arbejdede bare en time mere i gennemsnit, ville det svare til godt 700 årsværk – eller hvad der svarer til hele faldet i andel socialpædagoger siden 2022.

Knap 18 procent af de ansatte på de to store socialpædagogiske døgnoverenskomster er 60 år eller derover. Det er omtrent 15 procent flere end det generelle billede blandt kommunalt og regionalt ansatte. I den nuværende rekrutteringssituation er der brug for at fastholde så mange som muligt så længe som muligt på det socialpædagogiske arbejdsmarked, indtil de mange indsatser får effekt. Det gælder ikke mindst den nye uddannelse til socialpædagog, der forhåbentlig kan bidrage til at løfte antallet af nyuddannede, der kan erstatte de erfarne kolleger, der går på pension.

Socialpædagogerne foreslår derfor:

- At der iværksættes indsatser, der gør det mere attraktivt at arbejde flere timer i gennemsnit som deltidsansat.
- At der iværksættes initiativer, der kan bidrage til at fastholde flest muligt ældre kolleger i jobbet – evt. på færre timer – for at afbøde betydningen af, at store årgange går på pension.

● Gør det mere attraktivt at arbejde på socialområdet – gennem supervision, efter- og videreuddannelse og ordnede forhold på private tilbud

Der er i dag alt for mange socialpædagoger, der ikke arbejder på det specialiserede socialområde.

Hvis antallet af socialpædagoger, der arbejder på de sociale tilbud, skal øges, er det helt centralt, at denne udvikling bremses.

Efter- og videreuddannelse er helt centralt for at gøre det socialpædagogiske arbejdsområde attraktivt for unge og for at kunne fastholde erfarne kolleger. Et strategisk og vedholdende fokus på livslang læring og videreuddannelsesmuligheder er afgørende for tiltrækning og fastholdelse. Det er et helt centralt fokus, at dygtige og ambitiøse medarbejdere ser muligheder for at indfri deres ambitioner og finde nye muligheder og karriereveje inden for deres fag – og ikke i stedet vælger at søge ud af faget.

Som en del af den politiske aftale om en reform af professionsuddannelserne fra 2025 skal der etableres nye og gratis efteruddannelsesforløb for alle, der har taget en professionsuddannelse. Her er det afgørende, at der oprettes kurser og forløb målrettet det socialpædagogiske arbejdsområde, som giver socialpædagoger mulighed for specialisering og dygtiggørelse gennem hele arbejdslivet. Samtidig skal der oprettes praksisrettede professionsmasteruddannelser, som skal bidrage til at flere kan videreudanne sig inden for faget frem for ud af faget.

Der er samtidig brug for flere tilbud målrettet de ansatte, der har ambitioner om en karriere som fx ledere inden for eget arbejdsområde.

Der er brug for at fastholde de ansatte – både på offentlige og private tilbud. Derfor skal de privatansatte selvfølgelig også have samme gode vilkår som deres offentligt ansatte kolleger.

Socialpædagogerne foreslår derfor:

- Supervision bruges til at udvikle den faglige praksis og sikre løbende faglig sparring med dygtige socialpædagoger. Supervision er en afprøvet metode, der gavner alle, der arbejder med mennesker. Særligt for ansatte med begrænset erfaring er denne sparring helt central. Derfor indføres en ret til supervision mindst en gang pr. måned for alle med begrænset erfaring med målgruppen på tilbuddet.
- Ved siden af retten til supervision skal der skabes rum til løbende sparring med kolleger.
- At der oprettes professionsmasteruddannelse målrettet det socialpædagogiske område.
- At der etableres leder- og talentforløb med fokus på det socialpædagogiske område.
- At der etableres gratis efter- og videreuddannelse målrettet det socialpædagogiske område.
- At arbejdsklausuler skal være krav ifm. socialtilsynenes godkendelse af sociale tilbud. Konkret foreslår vi, at der tilføjes en bestemmelse i § 5 i socialtilsynsloven om, at tilbuddet skal leve op til bestemmelserne i den statslige arbejdsklausul i cirkulære 9471.

● Forebyg praksischok gennem stærke praktikforløb og introforløb for nyuddannede

Særligt blandt de yngre socialpædagoger er der alt for mange, som søger væk fra området. Vi ved, at 20 procent af alle nyuddannede socialpædagoger, der tager deres første job på socialområdet, ikke arbejder på området efter bare to år. De møder et decideret praksischok.

Som nyuddannet og i de første år efter studierne er der særligt stort behov for at blive støttet i de ofte svære opgaver på arbejdspladser præget af høje følelsesmæssige krav og komplekse målgrupper. Derfor skal der være et særligt fokus på denne gruppe.

Samtidig er det helt centralt, at praktikforløbene på uddannelsen i tilstrækkelig grad klæder de studerende på til arbejdet på det sociale område, så de ved, hvad der venter dem efter endt uddannelse.

Socialpædagogerne foreslår derfor:

- Krav om introduktionsforløb for alle nyansatte, der er nyuddannede eller har begrænset branchekendskab.
- Som en del af et introduktionsforløb tildeles alle nyansatte en mentor på tilbuddet, der kan vejlede i tilbuddets pædagogiske metoder, særlige forhold vedr. tilbuddet eller målgruppen mv.
- De nye praktikforløb på uddannelsen til socialpædagog skal understøtte de studerendes forberedelse til det socialpædagogiske arbejdsmarked. Det sker gennem stærke praktikvejledere og tilstrækkelige ressourcer til faglig sparring for den studerende.

● Udbred kendte modeller for ledige og mennesker, der vil skifte retning i deres arbejdsliv til velfærdsfag med mangel på arbejdskraft

Beskæftigelsen i Danmark er tårnhøj. Udviklingen i brugen af kunstig intelligens risikerer dog at betyde, at nogle faggrupper i fremtiden vil opleve øget ledighed, fordi deres arbejde i højere grad overtages af kunstig intelligens. Udviklingen forventes at gå hurtigt, hvilket kan betyde en situation, hvor der i nogle brancher er ledighed, mens der i andre – herunder i flere af de store velfærdsområder og ikke mindst blandt socialpædagoger – er mangel på uddannet arbejdskraft.

For på samme tid at hjælpe dem, der måtte blive ledige, og bidrage til at løse rekrutteringsvanskelighederne, bør der allerede nu etableres ordninger, der gør det lettere at blive omskølet til de områder, der er størst brug for i fremtidens velfærdssamfund.

Ledige på 30 år eller derover, som er ufaglærte eller har en forældet uddannelse, har i dag mulighed for at tage en erhvervsuddannelse inden for et mangelområde med 110 pct. af dagpengesatsen under uddannelsen. I perioden fra 2020, hvor ordningen blev indført, og frem til august 2024 har omkring 4.200 benyttet sig af muligheden. Den succes bør udbredes til også at gælde professionsuddannelserne. Desuden bør målgruppen for ordningen udvides, så ledige ned til 25 år kan tage uddannelsen på de særlige vilkår.

Der findes i dag ordninger på dagtilbudsområdet, hvor mennesker med en anden uddannelsesbaggrund kan ansættes på det pædagogiske område og samtidig påbegynde en uddannelse til socialpædagog via merit. Der er ikke foregående krav om erfaring – denne opnås gennem en ansættelse på minimum 30 timer/ uge de første to år af uddannelsen ved siden af studiet. Forudsætningen for denne type ansættelse er, at man har en videregående uddannelse på minimum bachelorniveau.

Socialpædagogerne foreslår derfor:

- Pædagoguddannelsen tilføjes listen over uddannelser, hvor det er muligt at tage uddannelsen på 110 % af dagpenge.
- Målgruppen for ordningen udvides med ledige ned til 25 år
- At der oprettes sporskifteordninger målrettet det socialpædagogiske område på alle professionshøjskoler.

● Lokale arbejdspladser har et ansvar for egne rekrutteringer og uddannelsesindsatser

Når der søges personale til ledige stillinger, er det helt centralt, at der er fokus på rekruttering af den faglighed, der konkret er behov for. Det er socialpædagoger, der er kernefagligheden og den største faggruppe på tilbuddene. Socialpædagoger skal i det omfang, det konkret skønnes nødvendigt for målgruppen, suppleres af andre fagligheder. Og det bør jobopslagene afspejle. I det omfang, det ikke kan lade sig gøre at rekruttere uddannede socialpædagoger, må tilbuddene afsøge muligheden for at ansætte medarbejdere med en plan om, hvordan de over tid skal uddanne sig til socialpædagoger – enten på merituddannelsen til socialpædagog eller gennem sporskifteordninger.

Socialpædagogerne foreslår derfor:

- At de socialpædagogiske tilbud, når der ikke kan rekrutteres uddannede socialpædagoger i højere grad end i dag, opretter stillinger til ufaglærte med henblik på, at de skal uddanne sig til socialpædagoger som en del af stillingen.

● Tal området op – fokus på området i folkeskole, gymnasie og studievejledning

En overligger for alle initiativer er et fælles, gensidigt ansvar for at tale området og det socialpædagogiske fag op. Det gælder politikere, organisationer, arbejdsgivere, professionshøjskoler, uddannelsesvejledere på folkeskoler og ungdomsuddannelser og alle, der er i berøring med socialpædagoger eller det sociale område.

De kommende generationers socialpædagoger skal i højere grad end i dag kende området og forstå, hvor vigtig den socialpædagogiske indsats er for de allermest udsatte borgere.

Det stiller krav til alle elementer i uddannelsessystemet – folkeskoler, gymnasier og uddannelsesvejledning.

Der er ikke et finere job end at støtte de allermest udsatte til livskvalitet og livsmuligheder.

Socialpædagogerne

 Brolæggerstræde 9, 1211 København K

 7248 6000

 www.sl.dk

 /socialpaedagogerne

 #socialpaed

 @socialpaedagogerne